

УДК 81'42:81-13:791.43(73):316.7
DOI 10.35433/philology.1 (104).2025.103-114

**ТАКТИКА ПОРАДИ В МОВЛЕННІ ПЕРСОНАЖІВ-ЖІНОК АМЕРИКАНСЬКОГО
ІГРОВОГО КІНО
(НА МАТЕРІАЛІ КІНОСТРІЧКИ "CONFESSIONS OF A SHOPAHOLIC")**

Н. Д. Борисенко*, О. О. Кодубовська**

У статті розглянуто реалізацію тактики поради в мовленні персонажів-жінок американського ігрового кіно на матеріалі кінофільму "Confessions of a Shopaholic", який описує життя молодої жінки, що, незважаючи на свою хворобливу залежність від купівлі предметів гардеробу, пише колонку про фінансову грамотність для модного журналу. Дослідження інтегрує соціолінгвістичний та прагматичний підходи до аналізу гендерно зумовленого жіночого мовлення, надає інформацію про історію та сучасний стан дослідження гендеру в лінгвістиці; описує останні тенденції вивчення персонажного мовлення в мовознавстві та доводить можливість використання американського кінодискурсу для вивчення наявних моделей мовлення представників американського соціуму. Мета статті – виокремити, описати та класифікувати мовні засоби, які використовують персонажі-жінки для реалізації тактики поради, яку розглядаємо як таку, що надає адресатові поради категоричну вказівку або некатегоричну пропозицію щодо його дій та поведінки відповідно до позиції мовця. Доведено, що порада свідчить про вищий статус мовця-жінки, яка приписує собі право або має бажання керувати поведінкою адресата поради. Прийняття поради додатково підвищує статус її адресанта, протест проти неї цей статус знижує. Категоричну раду-вказівку персонажі-жінки реалізують у мовленнєвому акті ін'юнктиву та за допомогою модальних і смислових дієслів, модальних еквівалентів, які мають значення необхідності виконання дії. Реалізація некатегоричної поради-рекомендації персонажами-жінками передбачає використання низки засобів пом'якшення категоричності висловлення, серед яких виділяємо: модальні слова, дієслова та сполучку зі значенням можливого характеру виконання дії. У мовленні персонажів-жінок наявне комбінування вказівки та пропозиції для реалізації тактики поради. Можливим засобом зниження категоричності поради є використання непрямої поради персонажами-жінками, що збільшує шанси досягнення мети. Водночас спостерігаємо застосування персонажами-жінками тактики самопоради в розмові з уявним співрозмовником.

* кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри англійської філології та перекладу
(Житомирський державний університет імені Івана Франка),
nat.dbor@gmail.com

ORCID: 0000-0002-2713-4864

** кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської мови та прикладної лінгвістики
(Житомирський державний університет імені Івана Франка),
kodubovskaya@gmail.com
ORCID: 0000-0002-1470-3079

Ключові слова: американське ігрове кіно, персонаж-жінка, мовлення, гендер, тактика, порада, вказівка, пропозиція.

THE TACTIC OF ADVICE IN THE SPEECH OF FEMALE PERSONAGES IN AMERICAN FEATURE FILMS (A CASE STUDY OF THE MOVIE "CONFESSIONS OF A SHOPAHOLIC")

Borysenko N. D., Kodubovska O. O.

The research deals with implementing the tactic of advice in the speech of female personages in American feature films presenting a case study of the movie "Confessions of a Shopaholic", which describes the life of a young woman who, despite her painful addiction to buying wardrobe items, writes a column about financial literacy for a fashion magazine. The study integrates sociolinguistic and pragmatic approaches to the analysis of gender-specific female speech, provides information on the history and current state of gender research in linguistics; describes the latest trends in the study of personages' speech in linguistics and proves the possibility of using American film discourse to study the actually existing speech patterns of representatives of American society. The article aims to identify, describe and classify the linguistic means used by female personages to implement the tactic of advice. The latter is seen as the one which provides the recipient with the advice in the form of a categorical instruction or a non-categorical suggestion about his or her actions and behavior according to the speaker's point of view. The research proves that the advice indicates the higher status of the female speaker, who ascribes to herself the right or demonstrates the desire to control the behavior of the addresser of the advice. Acceptance of advice additionally increases the status of its addressee, the protest against it lowers this status. Categorical advice-instruction is implemented by female characters in the injunctive speech acts and with the help of modal and notional verbs, modal equivalents that have the meaning of the necessity to perform an action. The implementation of non-categorical advice-suggestion by female personages involves the use of a number of means softening the categorical nature of the statement, among which we highlight modal words, verbs and phrases with the meaning of the possible character of the action performance. In the speech of female personages, there exists a combination of instructions and suggestions for the implementation of the tactic of advice. A possible way to reduce the categorical character of advice is to use indirect advice by female personages, which increases the chances of achieving the goal. The tactic of self-help is used by female characters in a conversation with an imaginary interlocutor.

Keywords: American feature films, female personage, speech, gender, tactic, advice, instruction, suggestion.

Постановка наукової проблеми.

Мовлення представників протилежних статей наразі вивчають у низці лінгвістичних дисциплін, серед яких особливе місце належить соціолінгвістиці. З другої половини ХХ століття соціолінгвістика приділяє особливу увагу дослідженню співвідношення мовного варіювання із соціальними параметрами особи та її іналежністю до деякого соціального, професійного, освітнього, неформального або іншого угруповання, у якому вона претендує на певне місце [33; 29]. Соціальний статус, який залежить від економічних, етичних та культурних характеристик спільноти, є позицією індивіда на соціальній драбині, яку йому

призначає суспільство [39: 48], маніфестує певний престиж та надає особі авторитету [15: 30]. Під час спілкування мовлення комуніканта водночас демонструє його статус та виражає оцінку статусу співрозмовника через присутність або відсутність поваги до слухача, дотримання чи недотримання принципу ввічливості мовцем [16]. Статус визначає низка характеристик, які містять належність особи до певного суспільного прошарку або верстви, соціальне та територіальне походження, вік, освіту, вид занять, стать, що дає нам підстави говорити про вплив статі або гендеру як однієї із соціально-статусних характеристик комуніканта, на мовленнєву поведінку

та необхідність дослідження гендерно зумовлених моделей мовлення [3].

Зі свого боку, сучасне американське ігрове кіно як вид кіномистецтва вміщує вербальну складову, яку ми розглядаємо як штучно сконструйований дискурс, де мовлення персонажів виступає важливим засобом створення їх образу, розвитку сюжету картини та розваги глядачів [30]. Хоча репліки персонажів штучно створені сценаристами для розкриття сюжетної лінії та характерів героїв кінематографічного твору, визнають, що вони можуть слугувати матеріалом для дискурсивно-прагматичної розвідки [37]. Останнє забезпечує той факт, що оскільки сценаристи є членами американської лінгвокультури, у змодельованому ними мовленні персонажів втілюється їхній власний досвід комунікації та їхні комунікативні стереотипи, тобто уявлення про те, як має перебігати спілкування в американській спільності [2]. У результаті сценаристи реалізують мету представити глядачеві героїв кінофільму, які є типовими представниками американського соціуму. Додатково це підкріплює той факт, що в репліках персонажів фільму з'являються лише ті мовні та мовленнєві засоби, які використовують у реальній комунікації представників американського суспільства. Наведене вище дає підстави нам вивчати мовлення героїв ігрових фільмів як відображення реальних моделей комунікативної взаємодії в американському суспільстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Започаткована Робін Лакофф [34] в американському мовознавстві в 1970-х роках ХХ століття традиція дослідження залежності мовлення комуніканту від його статі отримала значний розвиток та коментар у західному мовознавстві [18; 19; 21; 35]. У результаті в мовознавстві виникає новий перспективний напрям дослідження, який отримав назву гендерної лінгвістики, що вивчає як гендерні стереотипи, так і відмінності в

мовленні чоловіків та жінок [2; 9]. За останні п'ятдесят років вивчено відмінності у стилях спілкування, які приписують чоловікам і жінкам, досліджено, як ці відмінності можуть призвести до непорозумінь у спілкуванні [38]. Зроблено значний внесок у розуміння співвідношення мови та гендеру в соціальному контексті [26]. Здійснено докладне дослідження гендерних відмінностей мовлення в різних контекстах, зокрема й у спілкуванні на робочому місці та мовленнєві моделі спілкування; розглянуто вплив гендеру на стратегії ввічливості в розмові [28], способи взаємодії чоловіків і жінок у розмові, параметри суто жіночої розмови та її відмінності від взаємодії чоловіків і жінок, висвітлено соціальні наслідки використання мови, пов'язані з гендером [19; 22].

В останніх роботах досліджено зв'язки між статтю, мовним стилем та взаємодією в соціальних мережах [14]. Мовлення жінок вивчають у політичному й публічному просторі, їхню презентацію в масмедійних коментарях [18; 20]. З'являється інтерес до опису маніфестації гендеру в традиційних східних культурах [21]. Увагу привертають статеві та гендерні лексичні відмінності [36]. Усе це свідчить про те, що проблеми комунікативних гендерних стереотипів та гендерно зумовленого мовлення залишаються й сьогодні цікавими для лінгвістів.

З іншого боку, мовлення персонажів як матеріал дослідження вивчають у низці лінгвістичних дисциплін, серед яких – стилістика, що акцентує на ідіостильових особливостях персонажного мовлення, [10] та дискурсивний аналіз [4], де поняття художнього дискурсу застосовують до вивчення мовлення героїв художніх творів. Сучасні дослідження персонажного мовлення в царині лінгвопрагматики та комунікативної лінгвістики спрямовані на створення комунікативного паспорта персонажа художнього твору [7], вивчення комунікативного стилю персонажів

американської драми [1]. У гендерній лінгвістиці визначають гендерні ознаки персонажного мовлення на рівні комунікативної поведінки в англомовній прозі XXI століття [6], вивчають вербальні та невербальні елементи комунікативного стереотипу представниць вікторіанської лінгвокультури [9].

Більшість лінгвістичних розвідок використовує як матеріал дослідження персонажне мовлення драматичних творів та художньої прози, проте останнього часу спостерігаємо поглиблений інтерес до вивчення персонажного мовлення кінофільмів та телесеріалів. Той факт, що кінофільм передає інформацію одночасно через слуховий та зоровий канали, дає підстави описати як вербальну, так і невербальну складові кінодискурсу як мультимодального семіотичного явища [13: 139], створеного групою авторів для аудіовізуального сприйняття глядачами. Як і в будь-якому художньому продукті у кінодискурсі присутня стилізація мовлення [25], проте він може бути використаним для вивчення спілкування реальних людей, оскільки моделює природне спілкування [12]. Протягом останнього десятиріччя опубліковано праці, присвячені вивченню персонажного мовлення в американському кінодискурсі та виокремленню тактик переконання [8], дослідженню порушень рольових очікувань в асиметричній ситуації спілкування персонажів ігрового кіно, яке розглядають як модельовану комунікацію [5]. Такі розвідки свідчать, що персонажне мовлення художніх фільмів – перспективний матеріал для вивчення моделей спілкування представників різних соціальних груп в американській спільності.

Мета дослідження. Мета нашої розвідки – виокремити, описати та класифікувати мовні засоби реалізації тактики поради, яку використовують у спілкуванні персонажі-жінки американського ігрового кіно для вирішення своїх лінгвальних та

екстралінгвальних завдань впливу на співрозмовника.

Як матеріал дослідження залучено американську романтичну комедію 2009 року "*Confessions of a Shopaholic*" [23], поставлену за мотивами двох книг Софі Кінселли [31; 32]. Сюжет стрічки обертається навколо молодої жінки Ребекки Блумвуд, яка живе в Нью-Йорку та мріє про роботу в престижному модному журналі. Однак Ребекка має серйозну проблему, оскільки її пристрасть до покупок перетворилася на справжню залежність. Постійно купуючи дизайнерські речі, вона накопичує величезні борги, що призводить до конфліктів із кредиторами. Попри свої фінансові труднощі, Ребекка отримує роботу журналістки в економічному журналі, де пише статті про те, як правильно керувати грошима. Її колонки стають дуже популярними, навіть незважаючи на те що вона сама не дотримується жодних фінансових правил. На тлі цієї проблеми розгортається її романтична історія з головним редактором журналу Люком Бренденом, яка ускладнюється її боргами та приховуванням правди про свій спосіб життя. У фільмі порушено теми фінансової грамотності, залежності від покупок, важливості чесності та справжньої цінності речей у житті, він наповнений гумором, модою та легкими романтичними пригодами.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Починаючи спілкування, мовець будує власну поведінку відповідно до двох глобальних стратегій – кооперації та конфронтації, залежно від наміру брати до уваги чи ігнорувати інтереси співрозмовника. Відповідно виділяємо дві групи тактик: кооперативні та конфронтативні. Використання кооперативних тактик відповідає принципам кооперації, відповідно до якого комуніканти співпрацюють один з одним [27: 45–49], та ввічливості, що потребує від співрозмовників дотримуватися в спілкуванні

прийнятих у соціумі етичних норм [16]. Кооперативні тактики спілкування спрямовані на створення комфортної атмосфери в комунікації та реалізують максимум згоди принципу ввічливості, відповідно до якої комуніканти докладають зусиль до зменшення протиріч та розбіжностей зі співрозмовниками, збільшення згоди та демонструють повагу одне до одного [16]. Конфронтативні тактики порушують принципи кооперації та ввічливості, демонструють потребу одного чи обох комунікантів домінувати в спілкуванні та ігнорувати інтереси співрозмовника.

Порада – рекомендація мовця щодо рішення або поведінки адресата [24], позиція мовця щодо того, що адресат має робити, як поводитися [17], *пропозиція, вказівка, як діяти в яких-небудь обставинах* [11: 244]. Як тактика впливу на співрозмовника порада має мету – спонукати слухача до певних дій, які відображають позицію мовця на певну проблему або ситуацію, пов'язану зі слухачем. Ми виходимо з того, що в ситуації кооперативного та ввічливого спілкування мовець щиро намагається допомогти адресатові у вирішенні його проблем і порада є одним зі способів демонстрації слухачеві, що мовець опікується його інтересами та проявляє до нього увагу. Відповідно мовець вважає, що використання тактики поради сприятиме виконанню адресатом деяких дій, які є правильними, виправданими або нададуть йому певну користь, що, зі свого, покращить ментальний / емоційний стан слухача.

З іншого боку, мовленнєвий акт поради, що реалізує однойменну тактику, у різних ситуаціях може підвищувати як статус мовця, так і статус слухача. Сама реалізація тактики поради зміцнює ситуативний статус мовця, оскільки демонструє його право або бажання керувати поведінкою та діяльністю слухача. Згода з порадою або її виконання адресатом ще більше підвищують статус адресанта та демонструють

залежну позицію адресата поради. Водночас ігнорування поради або протест адресата проти неї зміцнюють його статус та ставлять під питання право адресанта надавати поради. Цей факт робить реалізацію мовленнєвого акту й тактики поради досить ризикованим кроком, оскільки може призвести до виходу розмови за межі кооперативного спілкування. Як наслідок – мовець вдається до пошуку мовних засобів зниження категоричності висловлення, які є доречними і в ситуації, якщо мовець має більш залежний статус та не може прямо керувати поведінкою слухача.

Аналіз персонажного мовлення американського ігрового кіно показує, що в мовленні персонажів-жінок використовують тактику категоричної поради або вказівки. Для реалізації останньої використовують низку граматичних засобів, серед яких – наказовий спосіб дієслова в мовленнєвому акті ін'юнктива:

OK, what am I supposed to do?

Just be yourself [23]. Ін'юнктив не містить маркерів ввічливості, робить висловлення категоричним та не залишає вибору слухачці.

Модальне дієслово *should* – *used in auxiliary function to express obligation, propriety, or expediency* [24] є другим засобом висловлення поради:

You should put a picture in that.

It's a present. Haven't got 'round to filling it yet [23]. Як бачимо з наведеного вище прикладу, категорична порада підкреслює необхідність її виконання та змушує співрозмовницю виправдовуватися, що свідчить про те, що вона приймає своє залежне становище в розмові.

Третій засіб, що реалізує тактику поради, – модальний еквівалент *have to* у значенні *used to say that something is required or necessary* [24]. До прикладу:

No, no, you have to savor shopping.

No, you don't.

You have to strike with precision and get out [23]. Хоча перша порада викликає протест із боку персонажа-чоловіка (*No, you don't*), героїня не реагує на нього та додає ще одну

пораду, що свідчить про те, що протест із боку адресата поради співрозмовник може не брати до уваги.

Використання дієслова *need*, що має значення *be under necessity or obligation to* [24], – четвертий засіб реалізації категоричної поради. У наступному прикладі тактика поради складається з двох кроків:

Rebecca, you just got a credit card bill of \$900. You do not need a scarf [23]. Тут мовець реалізує повідомлення про кредитний борг слухача як логічний аргумент, що виправдовує необхідність поради, та наголошує на відсутності необхідності покупки.

Як п'ятий засіб реалізації категоричної поради виділяємо розмовне скорочення *gotta* у значенні модального еквівалента *got to* [17]:

You just gotta figure out what to write about. Характерне для американського варіанту англійської мови розмовне скорочення *gotta* робить репліку динамічною та зближує з реальним розмовним мовленням.

Зауважимо, що аналіз мовлення персонажів-жінок показує, що в кінострічці використовують низку засобів, які пом'якшують категоричність поради, що звучить не як вказівка, а радше як пропозиція. Останнє пояснюємо тим фактом, що, реалізуючи раду, мовець не впевнений, як її може сприйняти слухач. Тут маємо справу з некатегоричною тактикою поради-пропозиції, яка дає змогу досягти мети впливу на співрозмовника та залишатися в зоні кооперативного спілкування. До засобів пом'якшення категоричності поради відносимо модальні слова, як-от у наступному прикладі:

Maybe you should have a backup plan.

Oh! Backup plan, I got it, I got it. Backup plan [23]. Уживання модального слова *maybe*, що виражає невисокий ступінь необхідності виконання дії, має мету – знизити категоричність поради. Реакція слухача показує, що рада досягає успіху.

Другий засіб пом'якшення поради – використання модальних дієслів *can* та

could, як-от уживання дієслова *can* у значенні можливості виконання дії [17]:

You can write a fashion piece and send it to Alette [23]. Як бачимо, рада представлена у вигляді стверджувального речення з модальним дієсловом *can*, яке підкреслює можливий характер її виконання.

У наступному прикладі використано модальне дієслово *could*:

So have you filled your photo frames yet?

No. Not yet.

You could put a picture of Alicia in one [23]. У цьому реченні форму *could* використано для вираження незначної або невизначеної можливості [17], є менш категоричною та більш ввічливою за *can*, що залишає слухачеві вибір не реагувати на раду.

Використання сполуки *why not* у значенні *used to make a suggestion* [17] – третій засіб пом'якшення поради, як-от:

You're willing to give away your money for things that you don't need, so why not try giving away the things you don't need for no money.

But here's the thing: I really need those things.

I'll show you who really needs them [23]. Як бачимо з прикладу, рада-пропозиція комбінується з логічним аргументом, проте викликає заперечення з боку адресата. Це, зі свого боку, свідчить про те, що некатегорична рада може не досягати мети.

У реалізації тактики поради можливою є комбінація вказівки та пропозиції. Проаналізуємо ситуацію, яка виникає в розмові між головною героїнею та керівником банку *the United North Bank*. Ребекка починає розмову з оцінки стану вітрини банку:

You have the most boring window displays in the world. Після цього мовець висуває низку рад, як зробити банк зовнішньо більш привабливим для клієнтів:

You need to put some pretty pink umbrellas or something – to get people in. You could have a sale. Fee reductions. And free doughnuts [23]. Для реалізації порад використано дієслова *need*, що підкреслює необхідність або зиск, який принесе реклама [17] та *could* для актуалізації одного з можливих рішень. Еліптичні речення поради містять додаткові кроки досягнення мети зробити банк більш привабливим для клієнтів та роблять висловлення динамічним, надаючи йому розмовного характеру.

Непряма порада, яка водночас є некатегоричною, реалізується за допомогою стверджувальних речень, які демонструють зиск від виконання певної дії або зміни ментального стану. При цьому виконання непрямої поради є не обов'язковим для її адресата, оскільки залишає можливість реагувати лише на прямий мовленнєвий акт.

До логічних аргументів під час реалізації непрямої поради вдається персонаж-жінка з метою зміни з негативного на позитивне відношення співбесідника до її звільнення з попереднього місця роботи:

Well, on the bright side, you hated working for that magazine.

It was my income, Suze. I need my income!

OK, Bex, the most important thing is not to panic [23]. Дієслово *hated* у значенні *to have a strong aversion to* [24] має нагадати адресату про її негативне ставлення до попередньої роботи, фраза *on the bright side* представляє вигоду від втрати роботи. Проте коли аргументи не спрацьовують, мовець робить акцент на важливості зберігати спокій (*not to panic*), при цьому значення дієслова *to panic – to suddenly feel so worried or frightened that you cannot think or behave calmly or reasonably* [17] вказує на необхідність уникати раптових сильних емоцій, що можуть призвести до прийняття поспішних рішень та погіршити емоційний стан слухача.

У наступному випадку персонаж використовує тактику непрямої

поради та самопоради в уявній розмові з манекеном перед тим, як прийняти рішення про купівлю речі, що сподобалася:

It would make your eyes look bigger.

Mmm... It would make my haircut look more expensive.

You'd wear it with everything.

It would be an investment [23]. Як бачимо з прикладу, уявна репліка манекена (*It would make your eyes look bigger*) підкреслює фізичну привабливість героїні та універсальність покупки (*You'd wear it with everything*). Використання якісного прикметника *more expensive* у вищому ступені порівняння в репліці героїні демонструє зиск від покупки предмета гардеробу. Репліка Ребекки *It would be an investment* підкреслює економічну привабливість покупки. Уживання граматичної категорії умовного способу (*the Conditional Mood*) свідчить про бажаний характер покупки та робить процес поради некатегоричним, залишаючи адресатові ілюзію, що рішення буде самостійним.

Висновки й перспективи дослідження. Вивчення реалізації тактики поради персонажами-жінками сучасного американського ігрового кіно доводить, що тактика поради як указівка або рекомендація щодо подальших дій адресата відображає думку мовця щодо певної ситуації або проблеми слухача. Якщо комуніканти вступають у спілкування для того, щоб поважати інтереси одне одного, порада свідчить про зацікавленість мовця в слухачеві. Водночас, мовленнєвий акт поради, що реалізує однойменну тактику, свідчить про більш високий статус адресанта та демонструє його право або бажання керувати поведінкою й діями співрозмовника. Успішність тактики поради залежить не лише від поведінки мовця, а й від реакції слухача, коли прийняття поради зміцнює, а протест проти неї знижує статус адресанта. У мовленні персонажів-жінок сучасного американського ігрового кіно

використовують два види тактики поради: категоричну вказівку, яка не містить засобів зниження категоричності висловлення, спрямовану на зміцнення статусу жінки-мовця та порушення принципу ввічливості, та некатегоричну пропозицію, що містить засоби зниження категоричності та сприяє врахуванню персонажем-жінкою інтересів слухача. Категорична порада-вказівка реалізується за допомогою мовленнєвого акту ін'юнктива, модальних та смислових дієслів, модальних еквівалентів, що мають значення необхідності виконання дії. Некатегорична порада-рекомендація містить використання наступних

засобів пом'якшення категоричності висловлення: модальних слів, дієслів, сполук зі значенням можливого характеру виконання дії. Для мовлення персонажів-жінок характерне комбінування вказівки та пропозиції під час реалізації тактики поради та використання непрямой поради для збільшення шансів досягнення мети. Можливим є застосування тактики самопоради в розмові з уявним співрозмовником.

Перспективи розвідки полягають у вивченні кооперативних і конфронтативних тактик у мовленні персонажів-чоловіків на матеріалі сучасного американського ігрового кіно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонов О. В. Освіта персонажа як компонент його комунікативного стилю (на матеріалі сучасної американської драми). *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2015. № 4 (82). С. 28–32
2. Борисенко Н. Д. Гендерна маркованість персонажного дискурсу сучасної британської драми: лінгвокультурологічний аспект. *Мовні і концептуальні картини світу*: Зб. наук. праць. Київ: Київ нац. ун-т ім. Т. Шевченка. 2012. Вип. 33. С. 79–83.
3. Борисенко Н. Д. Менасивна комунікативна поведінка персонажів британської драми: гендерний аспект. *Мовні і концептуальні картини світу*: Зб. наук. праць. Київ: Київ нац. ун-т ім. Т. Шевченка. 2014. Вип. 47. Ч. 1. С. 123–130.
4. Вітвіцька Н. М., Єсипенко Н. Г. Лексико-граматичні особливості прямого мовлення персонажа-трикстера у художньому дискурсі (на матеріалі збірки Ніла Геймана "Скандинавська Міфологія"). *Studia Philologica*. 2023. Випуск 21. С. 46–56. DOI: <https://doi.org/10.28925/2311-2425.2023.201>
5. Горбачова Н. І. Порушення рольових очікувань у спілкуванні керівника та підлеглого: комунікативно-прагматичний аспект (на матеріалі англомовного кінодискурсу). *Південний архів: зб. наук. праць. Філологічні науки*. 2017. № 70 С. 91–93.
6. Дубінська А.В. Мовленнєва поведінка персонажів чоловіків та жінок в англомовній прозі ХХІ століття. *Львівський філологічний часопис*. 2017. № 2. С. 32–37.
7. Дяченко Н., Кидисюк О. Комунікативний паспорт літературного героя. *Філологічний часопис*. 2020. вип. 2 (16). С. 35–43. DOI: <https://doi.org/10.31499/2415-8828.2.2020.220598>
8. Матушевська Н. В. Тактика переконання у комунікативній ситуації СПОКУСА (на матеріалі англомовного кінодискурсу). *Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблеми перекладу: тези доповідей Всеукраїнської наукової конференції пам'яті доктора філологічних наук, професора Д. І. Квеселевича*. Житомир, 2018. С. 37–41.
9. Морозова І. І. Стереотипізація персонажного мовлення. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*. 2018. Вип. 87. С. 77–84.
10. Складенко О. Б. Авторське та персональне мовлення як одна із структурно-композиційних домінант оповідань І. Бахман (на матеріалі збірки "Das Dreißigste Jahr"). *Культура народів Причерномор'я*. 2007. № 110. Т. 2. С. 176–178.

11. Словник української мови: в 11 т. / ред. кол.: І. К. Білодід (гол. ред.) та ін. Київ: Вид-во "Наукова думка", 1975. Т. 7: Поїхати-Приробляти. 1976. 723 с.
12. Alvarez-Pereyre M. Using Film as Linguistic Specimen: Theoretical and Practical Issues. *Telecinematic Discourse: Approaches to the Language of Films and Television Series* / ed. by R. Piazza, M. Bednarek, F. Rossi. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins, 2011. P. 47–68.
13. Androutsopoulos J. Introduction: Language and Society in Cinematic Discourse. *Multilingua*. 2012. No. 31. P. 139–154.
14. Bamman D., Eisenstein J., Schnoebelen T. Gender identity and lexical variation in social media. *Journal of Sociolinguistics*. 2014. Vol.18. Issue 2. P. 135–160
15. Bell A. The Guidebook to Sociolinguistics. Malden, Massachusetts/Oxford, U.K.: Wiley Blackwell, 2014. 367 p.
16. Brown P., Levison S. Politeness: Some Universals in Language. Cambridge; New York: Cambridge Univ. Press, 1987. 345 p
17. Cambridge Free English Dictionary and Thesaurus. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/> (дата звернення 18.01.2025).
18. Cameron D. Women, Civility and the Language of Politics: Realities and Representations. *The Political Quarterly*. 2023. Vol. 93. No. 1. P. 25–31.
19. Cameron D., Coates J. Some problems in the sociolinguistic explanation of sex differences. *Women in Their Speech Communities: New Perspectives on Language and Sex* / ed. by J. Coates, D. Cameron. London & New York: Routledge, 1996. P. 13–26.
20. Cameron D., Shaw S. Gender, Power and Political Speech: Women and Language in the 2015 UK General Election. London: Palgrave Macmillan, 2016. 140 p.
21. Coates J., Fraser L., Pendleton M. Introduction: gender and culture in Japan today. *The Routledge Companion to Gender and Japanese Culture* / ed. by J. Coates, L. Fraser, M. Pendleton. London & New York: Routledge, 2020. P. 1–8.
22. Coates, J. Women, Men and Language: A Sociolinguistic Account of Sex Differences in Language (3rd ed.). New York: Routledge, Taylor and Francis, 2016. 264 p.
23. Confessions of a Shopaholic [Video]. URL: <https://tv.kyivstar.ua/en/movie/65952d42e65406bd26293984-2009-confessions-of-a-shopaholic> (дата звернення 24.01.2025).
24. Dictionary by Merriam-Webster. URL: <https://www.merriam-webster.com> (дата звернення 20.01.2025).
25. Dynel M. Stranger than Fiction? A Few Methodological Notes on Linguistic Research in Film Discourse. *Brno Studies in English*. 2011. 37 (1). P. 41–61.
26. Eckert P., McConnell-Ginet. Language and gender. Cambridge; New York: Cambridge University Press, 2003. 366 p.
27. Grice H. P. Logic and Conversation. *Syntax and Semantics* / ed. by P. Cole, J. Morgan. N. Y.: Academic Press. 1975. Vol. No. 3. P. 41–58.
28. Holmes J. Women, Men and Politeness. London: Routledge, 1995. 264 p.
29. Hughes A., Trudgill P., Watt D. English Accents & Dialects: An Introduction to Social and Regional Varieties of English in the British Isles. London & New York: Routledge, 2012. 207 p.
30. Kareem R. D. Character's Exclusion and Inclusion Representations in Sinan Antoon's 'The Corpse Washer'. *Psychology and Education*. 2021. 58 (1). P. 4864–4877.
31. Kinsella S. Shopaholic Abroad. London: Transworld Digital, 2006. 352 p.
32. Kinsella S. The Secret Dreamworld Of A Shopaholic. London: Transworld Digital, 2006. 320 p.
33. Labov W. The Social Stratification of English in New York City. 2nd edition. Cambridge; New York: Cambridge University Press, 2006. 485 p.
34. Lakoff R. Language and Woman's Place. *Language in Society*. 1973. Vol. 2. No. 1. P. 45–80.
35. Lakoff R. T. language and woman's place: text and commentaries ed. by Bucholtz M. Oxford: Oxford University Press, 2004. 309 p.

36. Munira S., Hossain A., Nessa M. Gender and Sex Based Differences in Lexical Directions: A Study on Language Theories. *Advances in Applied Sociology*. 2020. Vol.10 C. 93–102. doi: [10.4236/aasoci.2020.104007](https://doi.org/10.4236/aasoci.2020.104007).

37. Pablos-Ortega C. Directive Speech Acts in English and Spanish Filmspeak. *Pragmática Sociocultural / Sociocultural Pragmatics*. 2020. Volume 8. Issue 1. P. 105–125.

38. Tannen D. *You Just Don't Understand: Women and Men in Conversation*. New York: Morrow, 1990. 330 p.

39. Van Herk G. *What is sociolinguistics?* Malden, Massachusetts/Oxford, U.K.: Wiley Blackwell, 2012. 241 p.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Antonov, O. V. (2015). Osvita personazha yak komponent yoho komunikatyvnoho styliu (na materiali suchasnoi amerykanskoj dramy) [Education of a Personage as an Cpmponent of their Communicative Styly (a Case Study of Modern American Drama)]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka*. No. 4 (82). P. 28–32. [in Ukrainian].

2. Borysenko, N.D. (2012). Henderna markovanist personazhnoho dyskursu suchasnoi brytanskoi dramy: linhvokulturolohichni aspekt [Gender Marking of Personages' Discourse in Modern British Drama: Linguistic and Cultural Aspects]. *Movni i kontseptualni kartyny svitu: scientific journal*. Kyiv: Kyiv nats. Un-t im. T. Shevchenko. Iss. 33. P. 79–83. [in Ukrainian].

3. Borysenko, N.D. (2014). Menasyvna komunikatyvna povedinka personazhiv brytanskoi dramy: hendernyi aspekt [Menacing Communicative Behavior of Characters in British Drama: A Gender Perspective]. *Movni i kontseptualni kartyny svitu: scientific journal*. Kyiv: Kyiv nats. Un-t im. T. Shevchenko. Iss.47. P.1. Pp. 123–130. [in Ukrainian].

4. Vitvitska, N. M., Yesypenko, N. H. (2023). Leksyko-hramatychni osoblyvosti priamoho movlennia personazha-tryksteru u khudozhnomu dyskursi (na materialy zbirkky Nila Heimana "Skandynavska Mifolohiia") [Lexical and Grammatical Features of Direct Speech of the Trickster Personage in Literary Discourse (A Case Study of Neil Gaiman's Collection "Scandinavian Mythology")]. *Studia Philologica*. Iss. 21. P. 46–56. DOI: <https://doi.org/10.28925/2311-2425.2023.201> [in Ukrainian].

5. Horbachova, N. I. (2017). Porushennia rolovykh ochikuvan u spilkuванні kerivnyka ta pidlehlho: komunikatyvno-prahmatychnyi aspekt (na materialy anhlomovnoho kinodyskursu) [Violation of Role Expectations in Communication Between a Manager and a Subordinate: Communicative and Pragmatic Aspect (A Case Study of the English-language film discourse)]. *Pivdennyi arkhiv: scientific journal. Filolohichni nauky*. No. 70. Pp. 91–93. [in Ukrainian].

6. Dubinska, A.V. (2017). Movlennieva povedinka personazhiv cholovikiv ta zhinok v anhlomovnii prozi KhKhI stolittia [Speech Behavior of Male and Female Personages in English-language prose of the 21st century]. *Lvivskyi filolohichnyi chasopys*. No. 2. P. 32–37. [in Ukrainian].

7. Diachenko, N., Kydysiuk, O. (2020). Komunikatyvnyi pasport literaturnoho heroia [Communicative Passport of a Literary Character]. *Filolohichnyi chasopys*. Iss. 2 (16). P. 35–43. DOI: <https://doi.org/10.31499/2415-8828.2.2020.220598> [in Ukrainian].

8. Matushevska, N. V. (2018). Taktyka perekonannia u komunikatyvnii sytuatsii SPOKUSA (na materialy anhlomovnoho kinodyskursu) [Tactics of Persuasion in the Communicative Situation of TEMPTATION (A Case Study of the English-language film discourse)]. *Suchasnyi stan i perspektvy linhvistychnykh doslidzhen ta problemy perekladu: tezy dopovidei Vseukrainskoi naukovoï konferentsii pam'iaty doktora filolohichnykh nauk, profesora D. I. Kveselevycha. Zhytomyr*. P. 37–41. [in Ukrainian].

9. Morozova, I. I. (2018). Stereotypizatsiia personazhnoho movlennia [Stereotyping of Personages' Speech]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriia: Inozemna filolohiia. Metodyka vykladannia inozemnykh mov*. Iss.87. P. 77–84. [in Ukrainian].

10. Skliarenko, O. B. (2007). Avtorske ta personazhne movlennia yak odna iz strukturno-kompozytsiinykh dominant opovidan I.Bakhman (na materiali zbirkky "Das Dreißigste Jahr") [The Author's and Character's Speech as One of the Structural and Compositional Dominants of I. Bachman's Stories (A Case Study of the Collection "Das Dreißigste Jahr")]. *Kultura narodov Prychernomoria*. No. 110, V. 2. P. 176–178. [in Ukrainian].
11. Slovyk ukrainskoi movy: in 11 vol. / ed. by I. K. Bilodid et all. Kyiv: Vyd-vo "Naukova dumka", 1975. Vol. 7: Poikhaty-Pryroblaty. 1976. 723 p. [in Ukrainian].
12. Alvarez-Pereyre, M. (2011). Using Film as Linguistic Specimen: Theoretical and Practical Issues. *Telecinematic Discourse: Approaches to the Language of Films and Television Series* / ed. by R. Piazza, M. Bednarek, F. Rossi. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins. Pp. 47–68. [in English].
13. Androutsopoulos, J. (2012). Introduction: Language and Society in Cinematic Discourse. *Multilingua*. No. 31. Pp. 139–154. [in English].
14. Bamman, D., Eisenstein, J., Schnoebelen T. (2014). Gender identity and lexical variation in social media. *Journal of Sociolinguistics*. Vol.18. Issue 2. Pp. 135–160. [in English].
15. Bell, A. (2014). The Guidebook to Sociolinguistics. Malden, Massachusetts/Oxford, U.K.: Wiley Blackwell. 367 p. [in English].
16. Brown, P., Levinson S. (1987). Politeness: Some Universals in Language. Cambridge; New York: Cambridge Univ. Press. 345 p.
17. Cambridge Free English Dictionary and Thesaurus. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/> (reference date: 18.01.2025). [in English].
18. Cameron, D. (2023). Women, Civility and the Language of Politics: Realities and Representations. *The Political Quarterly*. Vol. 93, No. 1. P. 25–31. [in English].
19. Cameron, D., Coats J. (1996). Some problems in the sociolinguistic explanation of sex differences. *Women in Their Speech Communities: New Perspectives on Language and Sex* / ed. by J. Coates, D. Cameron. London & New York : Routledge. P. 13–26. [in English].
20. Cameron, D., Shaw S. (2016). Gender, Power and Political Speech: Women and Language in the 2015 UK General Election. London: Palgrave Macmillan. 140 p. [in English].
21. Coates, J., Fraser, L., Pendleton, M. (2020). Introduction: gender and culture in Japan today. *The Routledge Companion to Gender and Japanese Culture* / ed. by J. Coates, L. Fraser, M. Pendleton. London & New York: Routledge. P. 1–8. [in English].
22. Coates, J. (2016). Women, Men and Language: A Sociolinguistic Account of Sex Differences in Language (3rd ed.). New York: Routledge, Taylor and Francis. 264 p. [in English].
23. Confessions of a Shopaholic [Video]. URL: <https://tv.kyivstar.ua/en/movie/65952d42e65406bd26293984-2009-confessions-of-a-shopaholic> (reference date: 24.01.2025). [in English].
24. Dictionary by Merriam-Webster. URL: <https://www.merriam-webster.com> (reference date: 20.01.2025). [in English].
25. Dynel, M. (2011). Stranger than Fiction? A Few Methodological Notes on Linguistic Research in Film Discourse. *Brno Studies in English*. 37 (1). P. 41–61. [in English].
26. Eckert P., McConnell-Ginet. (2003). Language and gender. Cambridge; New York: Cambridge University Press. 366 p. [in English].
27. Grice, H.P. (1975). Logic and Conversation. *Syntax and Semantics* / ed. by P. Cole, J. Morgan. N.Y.: Academic Press. Vol. No. 3. P. 41–58. [in English].
28. Holmes, J. (1995). Women, Men and Politeness. London : Routledge. 264 p.
29. Hughes, A., Trudgill, P., Watt, D. (2012). English Accents & Dialects: An Introduction to Social and Regional Varieties of English in the British Isles. London & New York: Routledge. 207 p. [in English].

30. Kareem, R. D. (2021). Character's Exclusion and Inclusion Representations in Sinan Antoon's 'The Corpse Washer'. *Psychology and Education*. 58 (1). Pp. 4864–4877. [in English].
31. Kinsella, S. (2006). *Shopaholic Abroad*. London: Transworld Digital. 352 p. [in English].
32. Kinsella, S. (2006). *The Secret Dreamworld Of A Shopaholic*. London: Transworld Digital. 320 p. [in English].
33. Labov, W. (2006). *The Social Stratification of English in New York City*. 2nd edition. Cambridge; New York: Cambridge University Press. 485 p. [in English].
34. Lakoff, R. (1973). Language and Woman's Place. *Language in Society*. Vol. 2. No. 1. Pp. 45–80. [in English].
35. Lakoff, R. T. (2004). *language and woman's place: text and commentaries* ed. by Bucholtz M. Oxford: Oxford University Press. 309 p. [in English].
36. Munira, S., Hossain, A., Nessa, M. (2020). Gender and Sex Based Differences in Lexical Directions: A Study on Language Theories. *Advances in Applied Sociology*. Vol.10 Pp. 93–102. doi: 10.4236/aasoci.2020.104007. [in English].
37. Pablos-Ortega, C. (2020). Directive Speech Acts in English and Spanish Filmspeak. *Pragmática Sociocultural / Sociocultural Pragmatics*. Vol. 8. Issue 1. Pp. 105–125. [in English].
38. Tannen, D. (1990). *You Just Don't Understand: Women and Men in Conversation*. New York: Morrow. 330 p. [in English].
39. Van Herk, G. (2012). *What is sociolinguistics?* Malden, Massachusetts/Oxford, U.K.: Wiley Blackwell. 241 p. [in English].

Стаття надійшла до редколегії: 18.02.2025

Схвалено до друку: 23.04.2025